

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΑΡΧΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ
ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ**

Αθήνα, 18-04-2016

Αριθ. Πρωτ.: Γ/ΕΞ/2505/18-04-2016

Α Π Ο Φ Α Σ Η ΑΡ. 27/2016

(Τμήμα)

Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα συνεδρίασε σε σύνθεση Τμήματος μετά από πρόσκληση του Προέδρου της στην έδρα της την Τετάρτη 16-12-2015, σε συνέχεια των από 10-06-2014 και 15-07-2014 συνεδριάσεων, προκειμένου να εξετάσει την υπόθεση που αναφέρεται στο ιστορικό της παρούσας. Παρέστησαν ο Π. Χριστόφορος, Πρόεδρος της Αρχής, και τα αναπληρωματικά μέλη Σπυρίδων Βλαχόπουλος, Γρηγόριος Λαζαράκος, ως εισηγητής, και Χαράλαμπος Ανθόπουλος, σε αντικατάσταση των τακτικών μελών Λεωνίδα Κοτσαλή, Αναστασίου – Ιωάννη Μεταξά και Δημητρίου Μπριόλα, αντίστοιχα, οι οποίοι, αν και εκλήθησαν νομίμως εγγράφως δεν παρέστησαν λόγω κωλύματος. Στη συνεδρίαση παρέστησαν, με εντολή του Προέδρου, ο Ιωάννης Λυκοτραφίτης, ειδικός επιστήμονας – πληροφορικός ελεγκτής, ως βοηθός εισηγητή. Επίσης, παρέστη, με εντολή του Προέδρου, και η Ειρήνη Παπαγεωργοπούλου, υπάλληλος του Διοικητικού – Οικονομικού Τμήματος της Αρχής, ως γραμματέας.

Η Αρχή έλαβε υπόψη της τα παρακάτω:

Υποβλήθηκε στην Αρχή η υπ' αριθμ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/5862/06-09-2011 καταγγελία από το Σωματείο Εργαζομένων της Praktiker Hellas A.E.. Σύμφωνα με την καταγγελία στα καταστήματα της «Praktiker Hellas Εμπορική Α.Ε.» (εφεξής «υπεύθυνος επεξεργασίας») λειτουργούν κάμερες σε χώρους ανάπαυσης/διαλείμματος των εργαζομένων, π.χ. στις τραπεζαρίες και στα καπνιστήρια (εξωτερικοί χώροι). Στην ίδια καταγγελία αναφέρεται, επίσης, ότι οι μονάδες ελέγχου και οι οθόνες παρακολούθησης (μόνιτορ) των συστημάτων είναι εγκατεστημένες στα γραφεία διεύθυνσης των καταστημάτων και ότι χρησιμοποιούνται με αυτόν τον τρόπο για παρακολούθηση των εργαζομένων. Επιπλέον, το σωματείο

καταγγέλλει ότι οι εργαζόμενοι υποχρεώνονται, παρά τη θέλησή τους, να φέρουν σε εμφανές σημείο καρτελάκι με το πλήρες ονοματεπώνυμό τους, γεγονός το οποίο τους φέρνει αντιμέτωπους με μηνύσεις από άγνωστους πελάτες. Η καταγγελία συμπληρώθηκε με το υπ' αριθμ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/4325/26-06-2013 έγγραφο του Σωματείου, με το οποίο καταγγέλλεται εκ νέου ότι το σύστημα βιντεοεπιτήρησης χρησιμοποιείται όχι μόνο για την ασφάλεια των προσώπων και των αγαθών, αλλά και για την παρακολούθηση των εργαζομένων, προσκομίζοντας σχετικά στοιχεία. Συγκεκριμένα, κατέθεσε αντίγραφο μήνυσης που υπέβαλε ο υπεύθυνος επεξεργασίας εναντίον εργαζομένων, στο οποίο επισυνάπτονταν φωτογραφίες από το εν λόγω σύστημα βιντεοεπιτήρησης. Η μήνυση αφορά σε καταγγελία για παρακώλυση της ομαλής λειτουργίας καταστήματος από τους εργαζομένους, καθώς και σε αυτοδικία από εκπρόσωπους τους σωματείου προς μέλος της διοίκησης, κατά τη διάρκεια συγκέντρωσης διαμαρτυρίας.

Μετά από έλεγχο στο μητρώο γνωστοποιήσεων της Αρχής διαπιστώθηκε ότι στο παρελθόν ο υπεύθυνος επεξεργασίας είχε υποβάλει την υπ' αριθμ. πρωτ. ΓΝ/ΕΙΣ/71/20-06-2002 γνωστοποίηση συστημάτων βιντεοεπιτήρησης για επτά (7) καταστήματα που λειτουργούσε η εταιρεία τότε. Ο σκοπός επεξεργασίας που είχε δηλωθεί ήταν η «προστασία αγαθών». Η γνωστοποίηση δεν περιελάμβανε σχεδιάγραμμα με σημειωμένες τις θέσεις των καμερών, αλλά ανέφερε ότι είναι τοποθετημένες στους χώρους πώλησης και παραλαβής-αποθήκευσης των προϊόντων, ενώ σημειωνόταν ότι δεν πραγματοποιούνταν αποθήκευση των δεδομένων των συστημάτων βιντεοεπιτήρησης.

Στη συνέχεια, η Αρχή με το υπ' αριθμ. πρωτ. Γ/ΕΞ/5862-1/10-10-2011 έγγραφο ενημέρωσε τον υπεύθυνο επεξεργασίας για τα όσα ορίζονται στην υπ' αριθμ. 1/2011 Οδηγία για τη χρήση συστημάτων βιντεοεπιτήρησης για την προστασία προσώπων και αγαθών, και τον κάλεσε να συμμορφωθεί με τις προϋποθέσεις της Οδηγίας, καθώς και να επικαιροποιήσει τη γνωστοποίηση, προκειμένου να περιλαμβάνονται και τυχόν καινούρια καταστήματα της εταιρείας ή τροποποιήσεις στα συστήματα που είχαν παλαιότερα ήδη γνωστοποιηθεί.

Ο υπεύθυνος επεξεργασίας αντικατέστησε την παλαιότερη γνωστοποίηση (που αφορούσε σε 7 καταστήματα χωρίς καταγραφή των δεδομένων εικόνας από τις κάμερες) με την υπ' αριθμ. πρωτ. ΓΝ/ΕΙΣ/79/23-01-2012 επικαιροποιημένη γνωστοποίηση, η οποία αφορά στα 13 καταστήματα που λειτουργεί η εταιρεία στην Ελλάδα (Αθήνα – Ελληνικό, Αθήνα – Ταύρος, Αθήνα – Αιγάλεω, Αθήνα – Μεταμόρφωση, Μάνδρα Αττικής, Θεσσαλονίκη, Ξάνθη, Λάρισα, Πάτρα, Βόλος, Ιωάννινα, Καλαμάτα, Ηράκλειο Κρήτης), και με την υπ' αριθμ. πρωτ. ΓΝ/ΕΙΣ/1781/03-12-2013 γνωστοποίηση για το κατάστημα της Αλεξανδρούπολης.

Από τις γνωστοποιήσεις προκύπτει ότι οι κάμερες σε κάθε κατάσταση λαμβάνουν και αποθηκεύουν εικόνα από το χώρο πώλησης, τα ταμεία, την αποθήκη, τους χώρους στάθμευσης και την περίμετρο των κτηρίων. Σε κάποια καταστήματα λειτουργούν κάμερες με δυνατότητα στρέψης και εστίασης, οι οποίες, ωστόσο, δεν προσδιορίζεται αν είναι εγκατεστημένες στο εξωτερικό των κτηρίων. Στα καταστήματα επίσης σημειώνεται ότι απασχολείται προσωπικό ασφαλείας. Επίσης, προκύπτει ότι λειτουργούν κάμερες σε θέσεις που βρίσκονται σε αντίθεση με τα προβλεπόμενα στην υπ' αριθμ. 1/2011 Οδηγία, όπως στο κατάστημα Μεταμόρφωσης, όπου φαίνεται να υπάρχει κάμερα σε διάδρομο γραφείων στον όροφο (κάμερα με κωδικό c17), στο κατάστημα Ηρακλείου Κρήτης, όπου φαίνεται να υπάρχουν 2 κάμερες τύπου θόλου (με σήμανση ως dome και υπ' αριθμ. 29-30) σε διάδρομο γραφείων στον όροφο, και στο κατάστημα Βόλου, όπου φαίνεται να υπάρχουν 2 κάμερες (με κωδικούς c15-16) σε διάδρομο γραφείων στο ισόγειο. Υπάρχουν και αλλού κάμερες εντός γραφείων, αλλά, όπως προκύπτει από τις σχετικές κατόψεις, πρόκειται για χώρους όπου υπάρχουν χρηματοκιβώτια.

Ο υπεύθυνος επεξεργασίας επίσης απέστειλε την υπ' αριθμ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/448/23-01-2012 απάντηση επί των καταγγελλομένων και ζήτησε να απορριφθεί ως αβάσιμη η καταγγελία, για τους λόγους που εξήγησε στο έγγραφο. Συγκεκριμένα, για τις θέσεις εγκατάστασης των καμερών, σημειώνει ότι κάμερες λειτουργούν μόνο σε χώρους όπου εισέρχονται και κυκλοφορούν πελάτες ή τρίτοι (προμηθευτές, μεταφορείς ή συνεργάτες), καθώς και σε σημεία των κτηρίων τα οποία κρίνονται υψίστης σπουδαιότητας για την ασφάλεια και τη λειτουργία των καταστημάτων και την προστασία της ζωής των εργαζομένων και της περιουσίας της εταιρείας (αποθήκες, ταμεία, χώροι ηλεκτρομηχανολογικού εξοπλισμού κτλ). Ο υπεύθυνος επεξεργασίας επίσης δηλώνει ότι κάμερες στους προκαθορισμένους και προβλεπόμενους χώρους ανάπαυσης του προσωπικού (π.χ. αποδυτήρια, τουαλέτες, τραπεζαρίες) ποτέ δεν εγκαταστάθηκαν.

Στο έγγραφο, επίσης, αναφέρεται ότι, ενδεχομένως, οι χώροι, στους οποίους οι εργαζόμενοι μπορούν να καπνίσουν και οι οποίοι ύστερα από τη θέση σε ισχύ του ν. 3868/2010 βρίσκονται στο εξωτερικό των κτηρίων, να βρίσκονται στο πεδίο κάλυψης των εξωτερικών περιστρεφόμενων καμερών, αλλά σε κάθε περίπτωση πάγια πολιτική της εταιρείας είναι οι κάμερες αυτές να περιστρέφονται χειροκίνητα από τον εκάστοτε χειριστή, κατά τη διάρκεια της νύχτας ή σε περίπτωση ανάγκης, με αποκλειστικό γνώμονα πάντα την προστασία του χώρου.

Αναφορικά με τον επιδιωκόμενο σκοπό, ο υπεύθυνος επεξεργασίας δηλώνει ότι είναι η ασφάλεια των χώρων και των ανθρώπων που βρίσκονται σε αυτούς, και των αγαθών που

διακινούνται.

Για το θέμα της λειτουργίας των οθονών παρακολούθησης στους χώρους των γραφείων διεύθυνσης, ο υπεύθυνος επεξεργασίας στο ίδιο έγγραφο σημειώνει ότι θεωρεί πως, βάσει του άρθρου 10 παρ. 2 και άρθρου 11 της υπ' αριθμ. 1/2011 Οδηγίας της Αρχής, δεν είναι υποχρεωτικό τα τερματικά μόνιτορ να είναι εγκατεστημένα σε γραφείο ασφαλείας-φύλαξης. Συνεπώς, η εγκατάσταση στο κοινό γραφείο του διευθυντή και υποδιευθυντή του εκάστοτε καταστήματος έγινε για λόγους καλύτερης ασφάλειας των δεδομένων που καταγράφονται (ευκολότερος περιορισμός πρόσβασης, δυνατότητα ελέγχου της διάδοσης του υλικού) και για λόγους συνεχούς εκπαίδευσης των συνεργατών της διεύθυνσης για θέματα προστασίας προσωπικών δεδομένων.

Επιπλέον, πέραν του διευθυντή και υποδιευθυντή του εκάστοτε καταστήματος, πρόσβαση έχει ο εγκαταστάτης-συντηρητής τεχνικός και ο υπεύθυνος εσωτερικού ελέγχου, οι οποίοι, ο υπεύθυνος επεξεργασίας σημειώνει, έχουν ειδικά εκπαιδευτεί για τη διαφύλαξη και την προστασία των προσωπικών δεδομένων που καταγράφονται.

Αναφορικά με την υποχρέωση να φέρουν οι εργαζόμενοι σε εμφανές σημείο της στολής τους καρτελάκι με το πλήρες ονοματεπώνυμό τους, η εταιρεία σχολιάζει ότι αυτό γίνεται ώστε να μπορούν οι πελάτες να ασκήσουν αποτελεσματικά το δικαίωμα που τους δίνει το άρθρο 8 ν. 2251/1994 για την προστασία του καταναλωτή, όπως αυτό τροποποιήθηκε από το άρθρο 10 ν. 3587/2007. Και τούτο διότι οι εργαζόμενοι της εταιρείας προσφέρουν υπηρεσίες συμβουλευτικής πώλησης προς τους υποψήφιους καταναλωτές. Συνεπώς, η υποχρέωση για την αναγραφή του ονοματεπώνυμου σε καρτελάκι είναι αναγκαία, σύμφωνα με το άρθρο 5 παρ. 2 εδαφ. β ν. 2472/1997 για την εκπλήρωση υποχρέωσης από την εταιρεία, εν προκειμένω της πληροφόρησης του καταναλωτή, που επιβάλλεται από νόμο.

Τέλος, σύμφωνα με τον κανονισμό λειτουργίας της εταιρείας, τον οποίο έχει αποδεχθεί το σωματείο των εργαζομένων της εταιρείας, οι εργαζόμενοι οφείλουν να συμμορφώνονται προς τις αποφάσεις και εντολές της διοίκησης της εταιρείας και των προϊσταμένων τμημάτων και υπηρεσιών, στα πλαίσια της εργατικής νομοθεσίας και των χρηστών και συναλλακτικών ηθών.

Στη συνέχεια το Σωματείο Εργαζομένων και ο υπεύθυνος επεξεργασίας, με τις υπ' αριθμ. πρωτ. Γ/ΕΞ/3428/30-05-2014 και Γ/ΕΞ/3429/30-05-2014 κλήσεις της Αρχής αντίστοιχα, εκλήθησαν νομίμως σε ακρόαση ενώπιον της Αρχής για να δώσουν περαιτέρω διευκρινίσεις και να εκθέσουν τις απόψεις τους για το θέμα.

Στη συνεδρίαση της Αρχής, την 10-06-2014, παρέστησαν νομίμως εκ μέρους του

Σωματείου Εργαζομένων ο Α, Πρόεδρος του Σωματείου, καθώς επίσης και ο Β, Γενικός Γραμματέας του ως άνω Σωματείου. Επίσης, παρέστησαν ως εκπρόσωποι του υπευθύνου επεξεργασίας η Καλλιόπη Παπαντωνίου, δικηγόρος (Α.Μ.Δ.Σ.Α. ...), καθώς επίσης και ο Γ, Προϊστάμενος Εσωτερικού Ελέγχου. Κατά την ακρόαση, τόσο οι εκπρόσωποι του Σωματείου όσο και οι εκπρόσωποι του υπευθύνου επεξεργασίας εξέθεσαν προφορικά τις απόψεις τους.

Στη συνέχεια, ο υπεύθυνος επεξεργασίας έλαβε προθεσμία και κατέθεσε εμπρόθεσμα το υπ' αριθμ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/3729/13-06-2014 έγγραφο, το οποίο συμπληρώθηκε με το υπ' αριθμ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/4246/04-07-2014 έγγραφο.

Στα έγγραφα αυτά, ο υπεύθυνος επεξεργασίας, ενισχύοντας τα όσα προφορικά δήλωσε κατά την ακρόαση στην ανωτέρω συνεδρίαση της Αρχής, αναφέρει τα εξής:

- Σχετικά με τις τοποθεσίες εγκατάστασης των οθονών παρακολούθησης, το κατασκευαστικό πρότυπο των αρχικών καταστημάτων της εταιρείας δεν προέβλεπε ξεχωριστό δωμάτιο τοποθέτησης των οθονών του συστήματος βιντεοεπιτήρησης. Κατά συνέπεια, οι οθόνες τοποθετήθηκαν στα γραφεία της διεύθυνσης των καταστημάτων, καθώς η πρόσβαση στους χώρους αυτούς είναι περιορισμένη. Μόνο σε τρία καταστήματα της εταιρείας (Κρήτης, Ξάνθης, και Αλεξανδρούπολης) υπάρχει ειδικός χώρος για το προσωπικό ασφαλείας, όπου έχουν τοποθετηθεί και οι οθόνες παρακολούθησης. Επιπλέον, η εταιρεία σημειώνει ότι οι οθόνες δεν χρησιμοποιούνται για συνεχή παρακολούθηση και επίβλεψη των χώρων, ενώ βάσει πάγιας τακτικής της εταιρείας είναι επί το πλείστον σβηστά.
- Σχετικά με τις περιστρεφόμενες εξωτερικές κάμερες, η εταιρεία δηλώνει ότι επανατοποθετούνται από τις διευθύνσεις των καταστημάτων χειροκίνητα, προκειμένου να καλύπτουν όσο το δυνατόν μεγαλύτερο εύρος από τα εμπορεύματα που βρίσκονται στους εξωτερικούς χώρους πώλησης, οι οποίοι μεταβάλλονται αναλόγως της εποχικότητας. Διαφορετικά, θα απαιτούνταν τρεις (3) κάμερες σταθερής εστίασης για να καλύψουν το ίδιο εύρος φύλαξης.
- Σχετικά με τις κάμερες σε εσωτερικούς χώρους, η εταιρεία δηλώνει ότι αυτές βρίσκονται τοποθετημένες για σκοπούς προστασίας της ζωής και περιουσίας σε χώρους πώλησης (εσωτερικούς και εξωτερικούς), αποθήκευσης εμπορευμάτων, εισόδου και ταμείων των καταστημάτων. Δεν υπάρχουν αντίθετα κάμερες σε χώρους ανάπαυσης του προσωπικού ή σε αποδυτήρια. Ως εξαίρεση στα ανωτέρω η εταιρεία αναφέρει το κατάστημα Βόλου όπου υπάρχει κάμερα σε διάδρομο που διέρχεται μπροστά από το γραφείο του Κεντρικού Ταμείου του καταστήματος, διάδρομος ο οποίος χρησιμοποιείται και από πελάτες, καθώς υπάρχουν διαρκώς

εκθέματα/δείγματα εμπορευμάτων, ενώ η κάμερα εστιάζει στην είσοδο του Κεντρικού Ταμείου. Άλλη εξαίρεση αποτελεί το κατάστημα Μεταμόρφωσης όπου η κάμερα βρίσκεται σε διάδρομο που οδηγεί σε γραφεία, προκειμένου να προστατευθούν τα γραφεία από πρόσβαση τρίτων μη εξουσιοδοτημένων ατόμων, καθώς στον διάδρομο μπορούν να έχουν πρόσβαση πελάτες από το κοντινό κλιμακοστάσιο (που χρησιμοποιούν για το υπόγειο χώρο στάθμευσης).

- Σχετικά με κάμερες στο κατάστημα Κρήτης, η εταιρεία δηλώνει ότι η μία κάμερα που ήταν σε έξοδο κινδύνου στο χώρο της τραπεζαρίας του προσωπικού έχει πλέον αφαιρεθεί και αντικατασταθεί με εικονική (dummy) κάμερα, ενώ για τις δύο κάμερες που αποτυπώνονται σε σχεδιάγραμμα ως ευρισκόμενες σε διάδρομο γραφείων, η εταιρεία δηλώνει ότι δεν τοποθετήθηκαν ποτέ.
- Τέλος, αναφορικά με την χρήση υλικού από το σύστημα βιντεοεπιτήρησης στο πλαίσιο μήνυσης κατά εργαζομένων, ο υπεύθυνος επεξεργασίας αναφέρει ότι το σύστημα δεν χρησιμοποιήθηκε για την παρακολούθηση των εργαζομένων ή των συνδικαλιστών, αλλά χρησιμοποιήθηκε το υλικό για την υποστήριξη σχετικής μήνυσης.

Επιπλέον, με το υπ' αριθμ. πρωτ. ΓΝ/ΕΙΣ/1307/04-07-2014 έγγραφο, ο υπεύθυνος επεξεργασίας τροποποιεί μερικώς την προηγούμενη υπ' αριθμ. πρωτ. ΓΝ/ΕΙΣ/79/23-01-2012 γνωστοποίηση συστήματος βιντεοεπιτήρησης για το κατάστημα Ηρακλείου Κρήτης, ενώ παράλληλα προσκομίζει φωτογραφίες από επίμαχες κάμερες στα καταστήματα της Μεταμόρφωσης και του Βόλου.

Η Αρχή, μετά από εξέταση των προαναφερομένων στοιχείων, εξέταση και μνεία των λεχθέντων κατά τις συνεδριάσεις της 10-06-2014 και της 15-07-2014, άκουσε τον εισηγητή και τις διευκρινίσεις του βοηθού εισηγητή, ο οποίος στη συνέχεια αποχώρησε πριν από τη διάσκεψη και τη λήψη απόφασης, και κατόπιν διεξοδικής συζήτησης,

ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ

1. Σύμφωνα με το άρ. 2 στοιχ. α' του ν. 2472/1997 και τις αιτιολογικές σκέψεις 14-17 στο προοίμιο της Οδηγίας 95/46/ΕΚ, τα δεδομένα ήχου και εικόνας, εφόσον αναφέρονται σε πρόσωπα, συνιστούν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα.
2. Το άρθρο 14 παρ. 5 ν. 3917/2011 ορίζει ότι: «*Η εγκατάσταση και λειτουργία συστημάτων επιτήρησης με τη λήψη ή καταγραφή ήχου ή εικόνας από δημόσιες αρχές, Ο.Τ.Α., φυσικά ή*

νομικά πρόσωπα στους χώρους που διαχειρίζονται επιτρέπεται για το σκοπό της προστασίας προσώπων και αγαθών, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 2472/1997 και τις κατευθυντήριες οδηγίες που εκδίδονται από την Α.Π.Δ.Π.Χ..»

3. Σύμφωνα με το άρθρο 4 παρ. 1 ν. 2472/1997: *«Τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα για να τυχουν νόμιμης επεξεργασίας πρέπει:*

α) Να συλλέγονται κατά τρόπο θεμιτό και νόμιμο για καθορισμένους, σαφείς και νόμιμους σκοπούς και να υφίστανται θεμιτή και νόμιμη επεξεργασία ενόψει των σκοπών αυτών.

β) Να είναι συναφή, πρόσφορα, και όχι περισσότερα από όσα κάθε φορά απαιτείται εν όψει των σκοπών της επεξεργασίας.»

4. Το άρθρο 6 παρ. 4 ν. 2472/1997 ορίζει πως *«Κάθε μεταβολή των στοιχείων που αναφέρονται στην παράγραφο 2 (σ.σ. στην προκειμένη περίπτωση της γνωστοποίησης συστήματος βιντεοεπιτήρησης) πρέπει να γνωστοποιείται εγγράφως και χωρίς καθυστέρηση από τον υπεύθυνο στην Αρχή».*

5. Το ζήτημα της χρήσης συστημάτων βιντεοεπιτήρησης για το σκοπό της προστασίας προσώπων και αγαθών ρυθμίζεται στην υπ' αριθμ. 1/2011 Οδηγία της Αρχής. Σύμφωνα με την Οδηγία αυτή, η εγκατάσταση καμερών από κάθε πρόσωπο που έχει εμπράγματο δικαίωμα σε σχέση με το συγκεκριμένο χώρο ή είναι υπεύθυνο για τη διαχείρισή του επιτρέπεται, εφόσον τηρούνται οι προϋποθέσεις νομιμότητας που περιγράφονται στην προαναφερθείσα Οδηγία. Βασική προϋπόθεση, κατά την έννοια του άρθρου 4 παρ. 1 του ν. 2472/1997, για τη νομιμότητα της επεξεργασίας είναι η τήρηση της αρχής της αναλογικότητας (άρθρο 5 της Οδηγίας), υπό την έννοια ότι τα συλλεγόμενα δεδομένα πρέπει να είναι αναγκαία και πρόσφορα για τον επιδιωκόμενο σκοπό, ο οποίος θα πρέπει να μη δύναται να επιτευχθεί με ηπιότερα μέσα. Η αρχή της αναλογικότητας, για την επεξεργασία δεδομένων μέσω συστήματος βιντεοεπιτήρησης, αναλύεται στα άρθρα 6 και 7 αλλά και στο Ειδικό Μέρος αυτής (όπου, για τη συγκεκριμένη περίπτωση, έχει εφαρμογή το άρθρο 19 του Ειδικού Μέρους, που αφορά τη λειτουργία συστημάτων βιντεοεπιτήρησης σε εμπορικά κέντρα και καταστήματα). Ειδικότερα:

- i. Σύμφωνα με το άρθρο 6 της υπ' αριθμ. 1/2011 Οδηγίας, *«κατά την επιτήρηση της περιμέτρου κτιρίων με σκοπό την ασφάλεια προσώπων ή/και αγαθών (...), απαγορεύεται η λήψη εικόνας από παράπλευρες οδούς και πεζοδρόμια, καθώς*

ενυπάρχει ο κίνδυνος παρακολούθησης των περαστικών». Επίσης, σύμφωνα με το ίδιο άρθρο, η χρήση καμερών με δυνατότητα στρέψης και εστίασης μπορεί να επιτρέπεται μόνο στις περιπτώσεις κατά τις οποίες ο υπεύθυνος επεξεργασίας παρακολουθεί κινήσεις φυσικών προσώπων σε πραγματικό χρόνο προκειμένου να επέμβει άμεσα προς αποτροπή κάποιου συμβάντος (π.χ. νυχτερινή ασφάλεια σε μεγάλους χώρους, όπως εργοστάσια, αποθήκες κ.α.) και εφόσον έχουν ληφθεί όλα τα απαιτούμενα τεχνικά μέτρα για τον περιορισμό της περιοχής λήψης στην απολύτως απαραίτητη (π.χ. με χρήση της λειτουργίας απόκρυψης περιοχών - λειτουργία “μάσκας”).

- ii. Στο άρθρο. 19 αναφέρεται ότι η εγκατάσταση συστημάτων βιντεοεπιτήρησης στους χώρους αυτούς πρέπει να γίνεται με φειδώ και να προτιμώνται πάντα ηπιότερα μέσα προστασίας, όπως η εγκατάσταση ανιχνευτών στα σημεία εισόδου/εξόδου. Κάμερες επιτρέπεται να τοποθετούνται στα σημεία εισόδου και εξόδου των καταστημάτων, στα ταμεία και τους χώρους φύλαξης χρημάτων, στις αποθήκες εμπορευμάτων, στους χώρους των ηλεκτρομηχανολογικών εγκαταστάσεων καθώς και στους χώρους στάθμευσης, υπό τις προϋποθέσεις του γενικού μέρους της Οδηγίας. Εγκατάσταση καμερών στους χώρους των καταστημάτων όπου κυκλοφορούν και συναλλάσσονται οι πελάτες μπορεί να επιτραπεί κατ’ εξαίρεση υπό την προϋπόθεση ότι (α) πρόκειται για μεγάλης επιφάνειας καταστήματα (π.χ. εμπορικά κέντρα) και (β) διακινούνται εμπορεύματα μεγάλης αξίας (π.χ. κοσμηματοπωλεία). Η επιτήρηση πρέπει να μην μπορεί να εξασφαλιστεί με άλλο τρόπο.
6. Στο άρθρο 7 της Οδηγίας όπου ρυθμίζεται το ζήτημα της βιντεοεπιτήρησης σε χώρους εργασίας, αναφέρονται, μεταξύ άλλων, τα εξής: Το σύστημα δεν θα πρέπει να χρησιμοποιείται για την επιτήρηση των εργαζομένων εντός των χώρων αυτών, εκτός από ειδικές εξαιρετικές περιπτώσεις όπου αυτό δικαιολογείται από τη φύση και τις συνθήκες εργασίας και είναι απαραίτητο για την προστασία της υγείας και της ασφάλειας των εργαζομένων ή την προστασία κρίσιμων χώρων εργασίας (π.χ. στρατιωτικά εργοστάσια, τράπεζες, εγκαταστάσεις υψηλού κινδύνου). Για παράδειγμα, σε έναν τυπικό χώρο γραφείων επιχείρησης, η βιντεοεπιτήρηση πρέπει να περιορίζεται σε χώρους εισόδου και εξόδου, χωρίς να επιτηρούνται συγκεκριμένες αίθουσες γραφείων ή διάδρομοι. Εξαίρεση μπορεί να αποτελούν συγκεκριμένοι χώροι, όπως ταμεία ή χώροι με χρηματοκιβώτια,

ηλεκτρομηχανολογικό εξοπλισμό κλπ., υπό τον όρο ότι οι κάμερες εστιάζουν στο αγαθό που προστατεύουν κι όχι στους χώρους των εργαζομένων.

Σε κάθε περίπτωση, τα δεδομένα που συλλέγονται μέσω συστήματος βιντεοεπιτήρησης δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιηθούν ως αποκλειστικά κριτήρια για την αξιολόγηση της συμπεριφοράς και της αποδοτικότητας των εργαζομένων (βλ. υπ' αριθμ. 115/2001 Οδηγία για την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων των εργαζομένων, τμήμα Ε', παρ. 6 – 8).

7. Σύμφωνα με το άρ. 11 της υπ' αριθμ. 1/2011 Οδηγίας, ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει να λαμβάνει τα κατάλληλα οργανωτικά και τεχνικά μέτρα για το απόρρητο και την ασφάλεια των δεδομένων καθώς και για την προστασία τους από κάθε μορφή αθέμιτης επεξεργασίας.

8. Αναφορικά με την χρήση φωτογραφικού υλικού από σύστημα βιντεοεπιτήρησης ως αποδεικτικού υλικού σε δικαστήριο, αν το εν λόγω υλικό (φωτογραφίες) προσκομιστεί σε δικαστήριο για την αναγνώριση, άσκηση ή υπεράσπιση δικαιωμάτων των διαδίκων, τότε εφαρμόζονται οι οικείες διατάξεις του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, ο οποίος, ως ειδικότερος, κατισχύει του ν. 2472/1997 (εξάλλου, ο ν. 2472/1997 επιτρέπει την προσκόμιση στο δικαστήριο στοιχείων, τα οποία είναι αναγκαία για την αναγνώριση, άσκηση ή υπεράσπιση δικαιωμάτων των διαδίκων). Αν παρόλα αυτά, με την προσκόμιση των εν λόγω στοιχείων, ανακύπτει ζήτημα που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του ν. 2472/1997, τότε αρμόδιο να εξετάσει το θέμα αυτό είναι αποκλειστικά το δικαστήριο που επιλαμβάνεται της υποθέσεως (βλ. Απόφαση 147/2001 της Αρχής, σύμφωνα με την οποία «όταν προσωπικά δεδομένα έχουν προσκομισθεί σε δικαστική ή εισαγγελική αρχή και ευρίσκονται στον φάκελο της δικογραφίας, ή αποτελούν μέρος προανακριτικού ή ανακριτικού υλικού πρέπει να γίνει η εξής διαφοροποίηση: α) Όσον αφορά προσωπικά δεδομένα που περιλαμβάνονται σε δικογραφία ή ανακριτικό/προανακριτικό υλικό, η Αρχή δεν έχει αρμοδιότητα γιατί ο φάκελος της δικογραφίας εκκρεμούς δίκης και κατ' αναλογία το ανακριτικό/προανακριτικό υλικό, δεν αποτελεί αρχείο σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 2472/97, όπως έχει ήδη κρίνει η Αρχή σε προηγούμενη απόφασή της, β) Όσον αφορά την νομιμότητα της συλλογής προσωπικών δεδομένων και τη χρήση τους όταν εκκρεμεί δίκη ή διενεργείται προανάκριση ή ανάκριση, ο δικαστικός ή εισαγγελικός λειτουργός είναι αρμόδιος να κρίνει, στο πλαίσιο της αξιολόγησης των αποδεικτικών μέσων ή του ανακριτικού υλικού, αν η συλλογή των δεδομένων είναι σύμφωνη με τις

διατάξεις του νόμου, δεδομένου μάλιστα ότι το δικαίωμα προστασίας προσωπικών δεδομένων του ατόμου κατοχυρώνεται πλέον και συνταγματικά στο άρθρο 9 Α του Συντάγματος»).

9. Από την εξέταση των στοιχείων του φακέλου της υπό κρίση περίπτωσης προκύπτουν τα εξής:
- i. ο υπεύθυνος επεξεργασίας καταρχάς δεν γνωστοποίησε στην Αρχή ούτε την εγκατάσταση συστημάτων βιντεοεπιτήρησης στα νέα καταστήματά του, ούτε την τροποποίηση των χαρακτηριστικών των συστημάτων βιντεοεπιτήρησης στα καταστήματα που περιλαμβάνονταν στην αρχική γνωστοποίηση, παραβιάζοντας το άρθρο 6 ν. 2472/1997.
  - ii. Σχετικά με το ζήτημα των εξωτερικών περιστρεφόμενων καμερών, κατ' ανάλογη εφαρμογή συνδυαστικά του άρθρου 6 παρ. 4 και του άρθρου 19 παρ. 4 της υπ' αριθμ. 1/2011 Οδηγίας, θα πρέπει να ληφθούν τεχνικά μέτρα (π.χ. «μάσκες ιδιωτικότητας») για το περιορισμό της περιοχής λήψης στην απολύτως απαραίτητη. Ταυτόχρονα οι εκάστοτε χειριστές, που ενδέχεται σε περίπτωση ανάγκης κατά τις ώρες λειτουργίας των καταστημάτων να περιστρέψουν τις κάμερες, θα πρέπει να αποφύγουν, στο βαθμό που αυτό είναι εφικτό, την περιοχή που τυχόν έχει οριοθετηθεί ως χώρος καπνίσματος των εργαζομένων.
  - iii. Αναφορικά με τη θέση εγκατάστασης των οθονών παρακολούθησης, η Αρχή έχει ήδη κρίνει στο παρελθόν σε παρόμοια περίπτωση ότι δεν θα πρέπει η διοίκηση να έχει πρόσβαση σε πραγματικό χρόνο στο υλικό των καμερών (βλ. Απόφαση 81/2012). Με βάση την αρχή της αναλογικότητας, δεδομένου ότι ο υπεύθυνος επεξεργασίας απασχολεί εξειδικευμένο προσωπικό ασφαλείας, και προκειμένου να ελαχιστοποιηθεί ο κίνδυνος της παρακολούθησης των εργαζομένων, η χρήση του συστήματος βιντεοεπιτήρησης θα πρέπει να γίνεται αποκλειστικά από τα άτομα αυτά (που απασχολούνται στο τμήμα ασφαλείας), τα οποία εξάλλου διαθέτουν αντίστοιχα επαγγελματικά προσόντα. Σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας και τα άρθρα 7 και 11 της Οδηγίας, αποδέκτες των δεδομένων του συστήματος βιντεοεπιτήρησης μπορεί να είναι πρόσωπα της Διεύθυνσης της εταιρείας μόνο σε έκτακτες περιπτώσεις. Εξάλλου, ο περιορισμός της πρόσβασης στο σύστημα βιντεοεπιτήρησης και της διάδοσης του υλικού μπορεί να επιτευχθεί με άλλα μέσα και όχι με την εγκατάσταση της οθόνης παρακολούθησης σε γραφεία της διοίκησης. Επιπλέον, η λειτουργία των μονάδων ελέγχου στα

γραφεία της διοίκησης παρουσιάζει τον κίνδυνο να χρησιμοποιηθεί το σύστημα βιντεοεπιτήρησης ενδεχομένως για άλλο σκοπό π.χ. για την παρακολούθηση εργαζομένων, ενώ παράλληλα δεν προκύπτει ότι είναι πρόσφορο μέτρο για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού, καθώς ο έλεγχος των καμερών δεν ταιριάζει με τα καθήκοντα διευθυντικών στελεχών. Σημειώνεται ότι για σκοπούς εκπαίδευσης θα μπορούσε να χορηγηθεί προσωρινή πρόσβαση σε παλαιότερα δεδομένα του συστήματος, όχι όμως μόνιμη ή σε πραγματικό χρόνο. Σε κάθε περίπτωση, είναι αμφίβολης αξίας ως προς την εκπαίδευση των συνεργατών της διεύθυνσης σε θέματα προστασίας προσωπικών δεδομένων η συνεχής πρόσβαση στο σύστημα βιντεοεπιτήρησης. Συνεπώς, η Αρχή, και στην προκειμένη περίπτωση κρίνει ότι οι οθόνες δεν θα πρέπει να είναι εγκατεστημένες σε γραφεία διεύθυνσης των καταστημάτων, καθώς ο σκοπός της ασφάλειας δεν εξυπηρετείται όταν πρόσβαση διαθέτει ο διευθυντής και υποδιευθυντής του εκάστοτε καταστήματος. Αξίζει να τονιστεί ότι η ασφάλεια των δεδομένων του συστήματος θα μπορούσε να ενισχυθεί μέσω της τυποποίησης των σχετικών διαδικασιών του υπεύθυνου, με την κατάρτιση σχετικών εσωτερικών εγγράφων, όπως πολιτική ορθής του συστήματος (που θα κάλυπτε μεταξύ άλλων και τις περιπτώσεις ορθής χρήσης των εξωτερικών καμερών που περιγράφονται στο σημείο ii) ανωτέρω), και τη συνεχή εκπαίδευση του προσωπικού σε θέματα προστασίας δεδομένων προσωπικού.

- iv. Σχετικά με τη χρήση δεδομένων του συστήματος βιντεοεπιτήρησης στο πλαίσιο αγωγών, η Αρχή είναι αναρμόδια, όπως έχει ήδη κρίνει και στο παρελθόν σε ανάλογες περιπτώσεις.
- v. Σχετικά με τις κάμερες σε διαδρόμους γραφείων στα καταστήματα Βόλου και Μεταμόρφωσης, η λειτουργία τους είναι νόμιμη στο βαθμό που στην πρώτη περίπτωση το πεδίο λήψης της κάμερας περιορίζεται κατά το δυνατόν στην είσοδο του Κεντρικού Ταμείου, ενώ για τη δεύτερη περίπτωση η κάμερα στοχεύει κατά το δυνατόν στην είσοδο του διαδρόμου των γραφείων, όπου μπορεί κάποιος πελάτης ενδεχομένως να αποκτήσει πρόσβαση από το κοντινό κλιμακοστάσιο.
- vi. Τέλος, στην υπό κρίση περίπτωση, οι υποχρεωτικές ετικέτες/καρτέλες αναγνώρισης με το ονοματεπώνυμο του κάθε εργαζομένου κρίνεται ότι αποτελούν μέρος του αρχείου που τηρεί η εταιρεία για τους υπαλλήλους της, και συνεπώς η επεξεργασία των δεδομένων αυτών μέσω της υποχρεωτικής αναγραφής των στοιχείων των εργαζομένων σε καρτελάκια αναγνώρισης διέπεται

από τις διατάξεις του ν. 2472/1997.

Η εταιρεία προβάλλει ως σκοπό επεξεργασίας για τα καρτελάκια την παροχή πληροφόρησης στους πελάτες, ώστε να μπορούν να ασκήσουν αποτελεσματικά το δικαίωμα που τους δίνει το άρθρο 8 ν. 2251/1994 για την προστασία του καταναλωτή, όπως αυτό τροποποιήθηκε από το άρθρο 10 ν. 3587/2007. Και τούτο διότι η εταιρεία θεωρεί ότι οι εργαζόμενοι της προσφέρουν υπηρεσίες συμβουλευτικής πώλησης προς τους υποψήφιους καταναλωτές. Συνεπώς, η υποχρέωση για την αναγραφή του ονοματεπωνύμου σε καρτελάκι είναι αναγκαία σύμφωνα με το άρθρο 5 παρ. 2 εδαφ. β του εν λόγω νόμου για την εκπλήρωση της υποχρέωσης πληροφόρησης του καταναλωτή από την εταιρεία. Ωστόσο, τα δικαιώματα των καταναλωτών που απορρέουν από τον εν λόγω νόμο μπορούν αποτελεσματικά να ασκηθούν εναντίον της επιχείρησης και όχι εναντίον συγκεκριμένου υπαλλήλου.

Ο επιδιωκόμενος σκοπός των καρτελών αυτών είναι κατ' ουσίαν η καλύτερη εξυπηρέτηση των πελατών, η προβολή και η δημιουργία θετικής εικόνας της επιχείρησης στους πελάτες της. Ο σκοπός είναι νόμιμος, ωστόσο θα μπορούσε να επιτευχθεί με τη χρήση ηπιότερων μέσων.

Για το λόγο αυτό, θα πρέπει να εξεταστεί αν διαβίβαση των δεδομένων των υπαλλήλων μίας επιχείρησης μεγάλου μεγέθους λιανικής πώλησης καταναλωτικών προϊόντων, όπως είναι εν προκειμένω ο υπεύθυνος επεξεργασίας, μέσω των εν λόγω καρτελών σε τρίτους (πελάτες) είναι απολύτως απαραίτητη για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού (αρχή της αναλογικότητας) ή, ενδεχομένως, αν ο ίδιος σκοπός θα μπορούσε να επιτευχθεί με την επεξεργασία λιγότερων δεδομένων (ελαχιστοποίηση δεδομένων).

Λαμβανομένων υπόψη των τεθέντων στοιχείων της εξεταζόμενης περίπτωσης, εκτιμάται ότι η αναγραφή του πλήρους ονοματεπωνύμου του υπαλλήλου τέτοιας επιχείρησης για το σκοπό της καλύτερης εξυπηρέτησης των πελατών δεν συνάδει με την αρχή της αναλογικότητας, καθώς ο σκοπός φαίνεται ότι μπορεί να επιτευχθεί με την αποκάλυψη λιγότερων προσωπικών δεδομένων των υπαλλήλων στους πελάτες. Θα μπορούσε, για παράδειγμα, κάθε υπάλληλος να φέρει καρτέλα μόνο με το μικρό του όνομα ή/και ένα κωδικό αριθμό, ή κάποιο άλλο προσδιοριστικό στοιχείο αντί του πλήρους ονοματεπωνύμου, π.χ. τον τίτλο ή ρόλο του, προκειμένου να είναι εφικτή η διαφοροποίηση με τον επικεφαλής ενός τμήματος, το τμήμα της επιχείρησης στο οποίο ανήκει. Η πληροφορία αυτή, σε

συνδυασμό με πρόσθετες πληροφορίες (ημέρα, ώρα, θέση κ.λπ.), θα επιτρέπει τον προσδιορισμό της ταυτότητας του υπαλλήλου από τον εργοδότη, αν αυτό απαιτηθεί. Για παράδειγμα, σε περίπτωση που ο πελάτης επιθυμεί να διαμαρτυρηθεί στη διοίκηση της επιχείρησης για την εξυπηρέτηση που του παρασχέθηκε από συγκεκριμένο υπάλληλο, τότε στοιχεία όπως ο χρόνος της επίσκεψης του πελάτη, το τμήμα του καταστήματος στο οποίο αφορά το περιστατικό, το φύλλο του υπαλλήλου, ενδεχομένως και η εξωτερική εμφάνιση του υπαλλήλου, σε συνδυασμό με το μικρό όνομα ή/και κωδικό του υπαλλήλου επαρκούν ούτως ώστε η διοίκηση να μπορεί να προσδιορίσει την ταυτότητα του εμπλεκόμενου υπαλλήλου και να προχωρήσει σε τυχόν απαραίτητες σχετικές ενέργειες.

Κατά συνέπεια, η Αρχή κρίνει ότι ο καταγγελλόμενος υπεύθυνος επεξεργασίας πρέπει να προβεί στην αλλαγή της πολιτικής που εφαρμόζει στο θέμα της υποχρεωτικής αναγραφής του ονοματεπωνύμου κάθε υπαλλήλου στο καρτελάκι αναγνώρισης που θα φορά, και αντ' αυτού να ζητάει από τους εργαζόμενους να φέρουν καρτελάκι με το μικρό τους όνομα και ένα κωδικό αριθμό. Επιπρόσθετα, η υποχρέωση των υπαλλήλων να φέρουν τέτοια καρτελάκια αναγνώρισης θα πρέπει να περιλαμβάνεται στον εσωτερικό κανονισμό εργασίας του υπευθύνου επεξεργασίας, με σχετική τεκμηρίωση της ανάγκης αναγραφής των συγκεκριμένων στοιχείων σε σχέση με τον επιδιωκόμενο σκοπό. Για οποιαδήποτε μελλοντική τροποποίηση της εν λόγω πολιτικής, ο υπεύθυνος θα πρέπει να φροντίσει για την έγκαιρη προσήκουσα ενημέρωση των εργαζομένων.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Η Αρχή, λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, απευθύνει, με βάση τα άρθρα 19 παρ. 1 στοιχ. στ' και 21 παρ. 1 στοιχ. α' ν. 2472/1997, αυστηρή προειδοποίηση στην εταιρεία «Praktiker Hellas Εμπορική Α.Ε.» για την παραβίαση του άρθρου 6 ν. 2472/1997, καθώς και αυστηρή προειδοποίηση να προβεί αμελλητί στις ακόλουθες ενέργειες, ενημερώνοντας σχετικά την Αρχή:

α) να προσαρμόσει τα συστήματα βιντεοεπιτήρησης στα καταστήματά της στις προϋποθέσεις νόμιμης λειτουργίας που ορίζονται στο σημείο 9 του σκεπτικού της παρούσας, και συγκεκριμένα τις προϋποθέσεις ως προς τη λειτουργία καμερών σε εξωτερικούς χώρους και σε χώρους διαδρόμων γραφείων, και καμερών με

δυνατότητα στρέψης και εστίασης, καθώς και ως προς τις θέσεις εγκατάστασης των οθονών παρακολούθησης.

β) να προβεί στην αλλαγή της εφαρμοζόμενης πολιτικής ως προς τα στοιχεία που αναγράφονται στα καρτελάκια αναγνώρισης που φέρουν οι εργαζόμενοι της εταιρείας σύμφωνα με τους σχετικούς όρους που αναφέρονται στο σημείο 9 του σκεπτικού της παρούσας.

Ο Πρόεδρος

Η Γραμματέας

Πέτρος Χριστόφορος

Ειρήνη Παπαγεωργοπούλου